

Beeldenboek

Onderhoud sloten en oevers – Schouw 2026

Hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard

Hoogheemraadschap van
Schieland en de Krimpenerwaard

Inhoud

Inhoud 1
Aan de slag met uw sloot 2
Gebruik van het beeldenboek 6
Begrippen 7
Blauwe sloten 8
Gele sloten 10
Groene sloten 12
Sloten met krabbenscheer 14
Overhangende takken en struiken 16
Beschermen van de slootkanten (taluds) 18

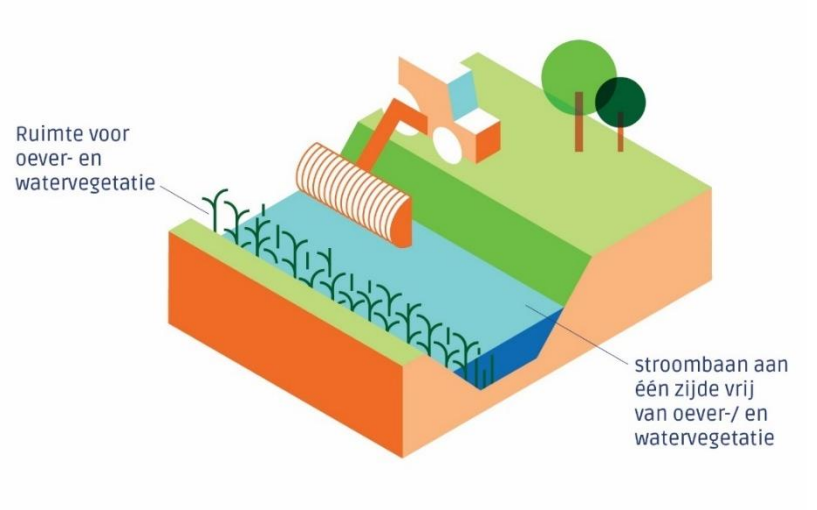
Aan de slag met uw sloot

Sloten zijn belangrijk voor waterbeheer in onze leefomgeving. Ze zorgen voor het opvangen, vasthouden en afvoeren van water, en ze dragen bij aan een goede waterkwaliteit en biodiversiteit.

Waarom is slootonderhoud nodig?

Watertransport

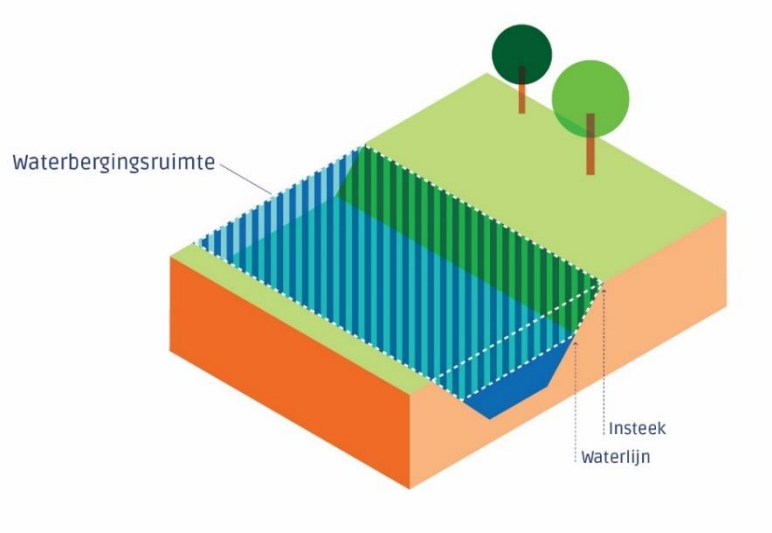
Om water aan en af te voeren is er voldoende ruimte nodig in de sloot. Die ruimte noemen we een stroombaan. Planten in het water en op de natte oever kunnen het transport van water belemmeren. Drijvende planten zijn meestal geen probleem.

Figuur 1. Voldoende ruimte voor waterdoorvoer en waterkwaliteit

Waterberging

Sloten houden water vast bij regen of droogte. Daarvoor moet de sloot zijn vorm behouden: de breedte van de sloot en het talud moeten hetzelfde blijven. De waterberging zit in de ruimte tussen de waterlijn en de insteek, zie figuur 2.

Figuur 2. De waterberging zit tussen de waterlijn en de insteek.

Waterkwaliteit

Water en oevers zijn belangrijk voor planten en dieren in en om het water. Op goed onderhouden oevers groeien verschillende planten. Planten in het water zijn goed voor vissen, watervogels, kikkers en insecten zoals libellen. In voedselrijk water groeien minder soorten planten, maar die groeien vaak snel waardoor het water niet goed weg kan. Vaak is het genoeg om dan een deel van de planten te verwijderen en een deel te laten staan.

Wie zorgt er voor de sloot?

In de legger van het waterschap staat wie de sloot moet onderhouden. Dat kan het waterschap zijn, de gemeente of de eigenaar van de grond naast de sloot.

Heeft u een sloot naast uw grond die u moet onderhouden? Dan bent u samen met andere bewoners of bedrijven verantwoordelijk voor het onderhoud. Iedere eigenaar heeft een eigen deel van de sloot in onderhoud.

Wilt u weten welk deel van de sloot u moet onderhouden? Kijk dan op: www.hhsk.nl/loket/onderhoud, of neem contact met ons op via info@hhsk.nl of 010 45 37 200.

Welk onderhoud moet ik uitvoeren?

Onderhoud kan onder andere bestaan uit:

- Een deel van de waterplanten verwijderen.
- De oever aan één zijde maaien en een deel laten staan voor planten en dieren.
- Vuil en bladeren uit het water verwijderen.
- Overhangende takken snoeien
- Ingezakte taluds herstellen

Rekening houden met planten en dieren

Laat bij het onderhoud altijd een deel van de planten in en langs het water staan. Zo is er altijd leefgebied voor verschillende soorten dieren en planten.

Houd ook rekening met de aanwezigheid van beschermde soorten, nesten en broedende vogels. Voor veel werkzaamheden zijn september en oktober de meest geschikte maanden. Soms is eerder of later onderhoud nodig.

Op www.hhsk.nl/natuurbescherming kunt u meer informatie vinden over beschermde soorten in ons gebied en wat u kunt doen om soorten te beschermen.

Hoeveel moet ik maaien?

Hoe vaak en hoe uitgebreid het onderhoud moet zijn, hangt af van hoe breed de sloot is en hoeveel verharding er is. We hebben alle sloten in ons gebied ingedeeld in kleuren. De kleur bepaalt welk onderhoud nodig is en hoeveel planten er in en langs het water mogen blijven staan.

Tabel 1. Indeling van de kleuren van sloten naar breedte en verharding.

Overige sloot	Smaller dan 3 meter	3 tot 6 meter breed	Breder dan 6 meter
Stedelijk gebied			
Glastuinbouw			
Akkerbouw			
Veenweide			
Natuurgebieden			

90% maaien	75% maaien	50% maaien

Welke sloot welke kleur heeft, kunt u zien op de kaart op onze website. De kleuren worden uitgebreid toegelicht in het volgende hoofdstuk.

Controle door het waterschap: de schouw

Het waterschap controleert elk jaar of de sloten, plassen en singels goed zijn onderhouden. Dit heet de 'schouw'.

Is uw sloot niet in orde? Dan vragen wij u eerst om het onderhoud te doen. Doet u dit niet of niet goed, dan kan het waterschap het onderhoud doen. U moet dit dan betalen.

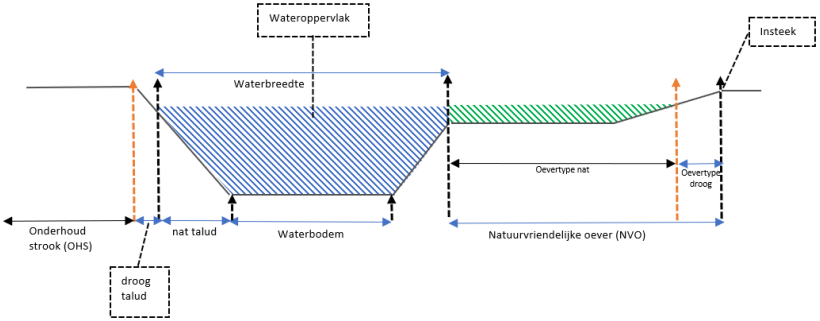
Gebruik van het beeldenboek

In dit beeldenboek staat waar sloten aan moeten voldoen tijdens de controle door het waterschap (de schouw). We hebben regels voor het 'doorstroomprofiel' (het deel van de sloot waar planten weg moeten zijn om water aan of af te voeren) en voor de 'natte oevers' (het deel van de oever dat in het water staat).

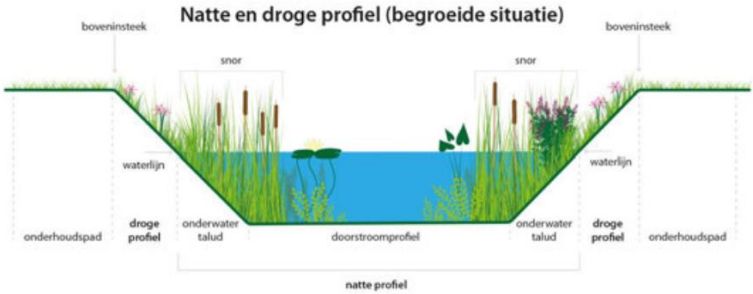
Het beeldenboek is voor alle personen en organisaties die betrokken zijn bij het onderhoud van de sloten, en die te maken krijgen met de schouw.

Begrippen

In de voorbeeldprofielen hieronder staan de gebruikte begrippen.

Figuur 3. Voorbeeldprofiel met veel gebruikte begrippen

Figuur 4. Ligging van "de snor" in de watergang

Blauwe sloten

Dit zijn vaak ondiepe sloten, smaller dan drie meter, die snel volgroeien (binnen één seizoen). Ze bieden weinig ruimte voor planten. Deze sloten liggen in gebieden met veel verharding, zoals in de stad. Hier stroomt het water na een regenbui snel naar de sloot. In gebieden met veel kassen zijn sloten smaller dan zes meter ook blauw.

Schouwbeeld
Op het moment van de schouw (1 november – 15 november) is het doorstroomprofiel bijna niet begroeid met water- en oeverplanten. In de oevers staan wat waterplanten.

Kwaliteitsnorm

Blauw	
Maximale begroeiing met waterplanten die onderwater groeien	10% van het profiel
Maximale begroeiing drijfbladplanten	Geen eis
Duikers, roosters en inlaten (buizen om water een gebied in te laten stromen) zijn vrij van begroeiing.	
De snor – per zijde	
Oeverplanten van sloten tot 4 meter breed	Minimaal 25 cm brede rand Maximaal 10% van de waterbreedte
Oeverplanten van sloten breder dan 4 meter	Minimaal 50 cm brede rand Maximaal 10% van de waterbreedte

Blauw – schouw
Beide oevers

Oeverplanten (per oever)
max. 10% van de waterbreedte
waterlijn 1 - 4 meter: 25 cm
waterlijn > 4 meter: 50 cm

Waterplanten
max. 10%
van het water

Blauw – schouw
Één oever

Oeverplanten (één zijde)
max. 10% van de waterbreedte
waterlijn 1 - 4 meter: 25 cm
waterlijn > 4 meter: 50 cm

Waterplanten
max. 10%
van het water

Gele sloten

Gele sloten hebben meer ruimte voor planten. Het zijn sloten smaller dan drie meter in veenweide gebied. Ook sloten tussen drie en zes meter breed in stedelijk en akkerbouwgebied zijn geel. In gebieden met veel kassen zijn sloten breder dan zes meter ook geel.

Schouwbeeld
Op het moment van de schouw (1 november – 15 november) is het doorstroomprofiel voor een deel begroeid met water- en oeverplanten.

Kwaliteitsnorm:

Geel	
Maximale begroeiing met waterplanten	25% van het profiel
Maximale begroeiing drijfbladplanten	Geen eis
Duikers, roosters en inlaten (buizen om water een gebied in te laten stromen) zijn vrij van begroeiing.	
De Snor - per zijde	
Oeverplanten van sloten tot 4 meter breed	Minimaal 25 cm brede rand Maximaal 15% van de waterbreedte
Oeverplanten van sloten breder dan 4 meter	Minimaal 50 cm brede rand Maximaal 15% van de waterbreedte

Geel – schouw
Beide oevers

Oeverplanten (per oever)
max. 15% van de waterbreedte
waterlijn 1 - 4 meter: 25 cm
waterlijn > 4 meter: 50 cm

Waterplanten
max. 25%
van het water

Geel – schouw
Één oever

Oeverplanten (één zijde)
max. 15% van de waterbreedte
waterlijn 1 - 4 meter: 25 cm
waterlijn > 4 meter: 50 cm

Waterplanten
max. 25%
van het water

Groene sloten

Groene sloten hebben de meeste ruimte voor planten. Dit zijn bredere sloten en/of sloten die liggen in een gebied met veel ruimte om water te bergen zoals veenweide- en natuurgebieden. Enige vorm van verlanding met oeverplanten past in het ecologisch doel.

Schouwbeeld

Op het moment van de schouw (1 november – 15 november) is het doorstroomprofiel voor een belangrijk deel begroeid met water- en oeverplanten.

Kwaliteitsnorm:

Groen	
Maximale begroeiing met waterplanten	50% van het profiel
Maximale begroeiing drijfbladplanten	Geen eis
Duikers, roosters en inlaten (buizen om water een gebied in te laten stromen) zijn vrij van begroeiing.	
De Snor aan één of beide zijden[1]	
Oeverplanten van sloten tot 4 meter breed	Minimaal 25 cm brede rand Maximaal 30% van de waterbreedte
Oeverplanten van sloten breder dan 4 meter	Minimaal 50 cm brede rand Maximaal 15% van de waterbreedte

[1] Bij groene sloten mag de snor aan één zijde blijven staan of het percentage van 30% mag verdeeld worden over beide oevers.

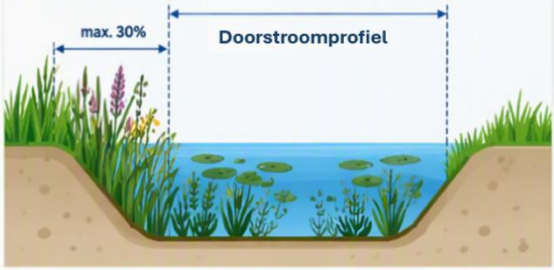
Groen – schouw
Beide oevers

Oeverplanten (per oever)
max. 15% van de waterbreedte
waterlijn 1 - 4 meter: 25 cm
waterlijn > 4 meter: 50 cm

Waterplanten
max. 50%
van het water

Groen – schouw
Één oever

Oeverplanten (één zijde)
max. 30% van de waterbreedte
waterlijn 1 - 4 meter: 25 cm
waterlijn > 4 meter: 50 cm

Waterplanten
max. 50%
van het water

Sloten met krabbenscheer

We houden bij de schouw rekening met de regels voor natuurbescherming zoals opgenomen in de Omgevingswet en in de gedragscode voor waterschappen (april 2025).

Krabbenscheer
Krabbenscheer is een kenmerkende waterplant voor laagveengebieden. De waterplant is belangrijk voor een goede ecologische waterkwaliteit en als leefgebied voor de beschermde libel (de groene glazenmaker) en de zwarte stern. De aanwezigheid van krabbenscheer betekent een redelijk goede waterkwaliteit.

In het leefgebied van beschermde libellen (waaronder de groene glazenmaker) blijft na onderhoud ten minste 50% van de krabbenscheerplanten staan. De krabbenscheer mag alleen worden verwijderd in de periode van 1 oktober tot 1 december.

Krabbenscheerplanten drijven vanaf de zomer (juni/juli) op het water. Water stroomt meestal onder de planten door. In het najaar zakken de planten naar de waterbodem waardoor water boven de planten kan doorstromen.

Schouwbeeld
Op het moment van de schouw (1 november – 15 november) is een deel van het water of de waterbodem bedekt met krabbenscheerplanten.

Kwaliteitsnorm:
- De sloot is voor maximaal 50% begroeid met krabbenscheer.

Overhangende takken en struiken

Soms hangen struiken, bomen en takken in of over de sloot. Dit kan de doorstroming van water en het zonlicht tegenhouden. Dat is niet goed voor de aan- en afvoer van water en de waterkwaliteit. Ook kunnen overhangende takken het moeilijk maken om de sloot te bereiken en te onderhouden.

Om onderhoudsmaterieel te laten passeren zonder risico op schade aan bomen of materieel is het van belang om ruimte vrij te houden op en boven de onderhoudsstroken.

Niet alle takken en bomen hoeven weg!

In de praktijk kijken we naar de omstandigheden: het is niet nodig om een bosplantsoen die tot aan de insteek groeit te snoeien of te kappen. In die gevallen passen we onze onderhoudswijze aan. Maar daar waar takken vanaf het perceel ook onderhoud vanaf het water (of vanaf de overzijde van het water) moeilijk maken zal de eigenaar deze takken moeten snoeien.

In particuliere tuinen zijn geen onderhoudsstroken. Maar ook daar kunnen takken over het water hangen en het onderhoud belemmeren.

Om hittestress te voorkomen, en voor schaduw voor waterleven en biodiversiteit, moet er ruimte blijven voor enkele bomen en struiken nabij het water. Overhangende takken zijn belangrijk voor dieren zoals libellen en verschillende vogels zoals de ijsvogel.

Schouwbeeld
Tijdens de schouw wordt gekeken of

Alle wateren	Er takken, bomen of struiken in het water hangen die de doorstroming of het onderhoud blokkeren
Primair water	Er takken, struiken of bomen over het water hangen, die het onderhoud van het water en de oevers moeilijk maken.

Kwaliteitsnorm:

- Er groeien geen takken, bomen of struiken vanaf de tuin of stuk grond **in** het water;
- Takken en bomen zijn tot minimaal **twee meter** boven het water gesnoeid of verwijderd.
- Takken en bomen die in onderhoudsstroken staan zijn tot minimaal **vier meter** gesnoeid of verwijderd

Beschermen van de slootkanten (taluds)

De schuine kant van de sloot tussen land en water noemen we het talud of de oever. Oeverplanten en oeverconstructies zoals beschoeiingen beschermen de oever tegen afkalven. Bij afkalven brokkelt een deel van de oever af. Om de slootkant te beschermen, is het belangrijk om een deel van de oeverplanten te laten staan. Bij het onderhoud knipt u alleen de planten af tot net boven de waterlijn.

Het beschermen van de slootkant is meestal in uw eigen belang. Het gaat om het beschermen van uw eigen stuk grond. Begroeiing op de natte oevers biedt daarnaast enige bescherming tegen graafschade door de rivierkreeft. Ten slotte is een goed begroeide oever goed voor de waterkwaliteit en dieren in en om de sloot.

Foto- en illustratieverantwoording

Tekeningen: Jasper de Ruiter (Tringa paintings)
Illustraties ecokleuren - schouwbeelden gegenereerd met Copilot
Tekening krabbenscheer: Bram Rijksen (Tauw)
Onderwaterfoto's figuur 4, 5 en 6: Willem Kolvoort.
Overige foto's: Hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard (HHSK)